

Locuinta Redactorului

si

Cancelaria Redactiunii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primf decat numai de la corespundintii regulari ai „Federatiunii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii:
prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taca timbrale pentru fiecare care publicatiune separatu. In loculu deschisii 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

*Din caus'a serbatoarei catoliciloru, nume-
rulu prossimu alu diuariului nostru va aparé numai
vineri-a venitoria.*
Redactiunea.

De pre campulu resbelului.

Guvernulu republicanu d'in Tours publica, cu privire la lupt'a de la Chateaudun, urmatoriulu raportu: „Unu corpu de 5000 prusi atacá, in 18. oct., cetatea Chateaudun. Ataculu s'a inceputu la mediulu noptii pre cerculu intregu alu cetáti, ale carei-a strade erau baricadate. Resistiunt'a a duratu pana la 9 ore ser'a. Francitireurii d'in Parisu si gard'a natiunala d'in Chateaudun emulá in curagiu. In unu momentu, piati'a d'in Chateaudun fú acoperita cu cadavre. Perderile inamicului se specifica preste 1800 fetiori. Cetatea fú bombardata si pusa in flacare, asié incátu inamiculu ocupá numai ruinele ei. Foculu dureza inca. Comandan-tele gardei natiunale cadú in fruntea batalionului s'eu.“

Dupa scirile d'in Tours, Kératry va merge la corpurile de voluntari, cari stau sub comand'a suprema a veteranului generalu Garibaldi. — Se afirma, cá Kératry ar' avé planulu d'a intrebuintiá corpurile de voluntari pentru stricarea cábiloru ferate, facundu estu-modu imposibila veri-ce comunicatiune intre armat'a asediatoria a nemtiloru de la Parisu si intre Germani'a. Totu dupa scirile d'in Tours, 35.000 fetiori d'in armat'a de la Loire a primitu ordinu a se uní cu armat'a de la Lyon, carea ar' face, d'impreuna cu trupele d'in Belfort, preste 80.000 fetiori. — Generalulu Bourbaki, care a sositu in Lille, primesce comand'a suprema a sup'ra armatei asié numite de nordu. Bourbaki spereza, cá va poté merge in ajutoriulu Parisului cu una putere de 100.000 fetiori.

Depesiele oficiali d'in Berolinu comunica, cá bombardarea Parisului e impreunata cu greutáti mari. Puterea prusiloru e inca prè mica pentru a poté suscepe una lupta, éra trupele franceze d'in Parisu nu sunt inca exercitate pre deplinu, pentru ca se pota luá ofensiv'a cu succesu.

Unu telegramu d'in Munichu, datatu d'in 25. oct., contine, cá francitireurii atacara, in 24. oct., trupele nemtiesci, statiunata la Somerance si Fleville, uciendu unu numeru mare d'in ele. Unoru cavaleristi li scapá de tempuriu; acesti-a dusera scirea in Vannes, in urm'a carei a una colona, constatatoria d'in unu batalionu de infanteria si d'in unu scadronu de cavaleria, plecá numai de cátu in pártile acele.

Francesii parasiera degiá numitele tienuturi si s'au retrasu spre Cernay si Morey unde, ajungundu-i trupele germane, fure numai decátu atacati si constrinsi a parasí acele locuri. Lupt'a s'a portatu cu inversiunare in ambe pártile, si s'a vedintu, cá acesti-a n'au fostu nun ai franc-tireuri ordinaru, ci una trupa de soldati bine organizati, ce'a ce s'a aretatu si mai tardfu. — Colon'a franceza, constatatoria d'in mai bine de 2000 fetiori, in data ce a fostu trecut preste fluviu, s'a asiediatu pre drumulu si terenulu d'in giuru, sustle-ndu unu focu forte viu contr'a trupelor nemtiesci, care durá mai bine de patru ore, terminandu-se cu retragerea franc-tireuriloru in padurile d'in vecinetate. Perderile nemtiloru se specifica la 48 morti si 32 raniti; francesii au lasatu pre campulu luptei 20 morti.

Dupa scirile d'in Besançon, datate d'in 24. oct., prusii s'au retrasu preste Gyez, au dusu cu sine 37 cara de raniti, si au lasatu in urma-li unu numeru insemnat de morti; perderile francesiloru sunt inca necunoscuta. — Se comunica d'in Neufchateau, cu datulu 24. oct., cá garnison'a d'in Verdun a facutu, in noptea de la 20. oct., una erumpere, atacandu pre inamicu cu bajonett'a. — Perderile inamicului, cari fure forte enorme, s'au mai maritu inca si prin impregiurarea cá, d'in nebagare de sema, doue corpuru prusesci s'au impuscatu tota noptea unulu pre altulu.

Conformu unui telegramu d'in Versailles, cu datulu 25. oct., la apropiarea generalului Bourbaki cu 50.000 fetiori, prusii au parasitu cetatea

St. Quentin. — Generalulu prusescu Beyer signa-lizeza d'in Epinal, cu datulu 22. oct., lupte glo-riose, intemplete la Voray, Oussay, Auxon si Ge-neulle.

Afara de scirea trista si surprindetoria pu-blicata intre telegramele nostre de asta-di despre capitulatiunea de la Metz, telegrafulu ni mai aduse urmatoriile sciri totu asié de consternatorie:

„Berolinu, 28. oct. Se dice, cá in pred'a de resbelu de la Metz s'aru affá 4000 tunuri de celu mai greu calibru, multe tunuri trase, mitrail-leuse, si 100.000 Chassepot-uri. In lazarete sunt 4000 omeni; intre prisionieri sunt: Bazaine, Le-boeuf, Frossard, Boyer si preste 30 generali. Dupa una fama, capitulatiunea ar' fi fostu antece-data de una erumpere a intregi armate a lui Bazaine. Se ordiná d'in tote directiunile pre cale telegrafica transportare de victualie la Metz. — Berolinulu fú illuminatu in modu grandiosu. — De-punerea armelor la Metz se intemplá inaintea lui Manteuffel si Kummer.

„Berlinu, 28. oct. (Oficialu) Capitulatiu-nea de la Metz fú subsemnata in 27. oct. ser'a. Mane se voru ocupá cetatea Metz si forturile, 173.000 prisionieri, trei marsiali si preste 6000 oficeri. Asta-di se puscá aici victoria.

„Brusella, 28. oct. „Sicdele“ anuncia for-marea unei partide de pace orleaniste in Tours sub conducerea lui Thiers, Grévy, Guizot, Pontails, si dice cá 15.000 trupe marine sunt antirepubli-cane.

Mai alesu scirile despre capitulatiunea de la Metz sunt atátu de funebre pentru viitoriulu ce astepta pre republic'a franceza, cátu nu amu poté decátu se desperámu, daca nu amu crede in ge-niulu bunu si mantuitoriu, care a planatu purinea a sup'ra Franciei in tempuri de nenorociri mai.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedint'a de la 26. oct.

Presiedinte: Paulu Somssich. Notariu: Ales Buja-novics. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: Balt. Horváth, Stef. Gorove, Car. Kerkápolyi si Colom. Bedekovics.

Dupa cetirea si autentizarea procesului verbalu alu siedintiei d'in urma, camer'a declara verificata definitivu alegerea deputatului dr. Stefanu Paulovics, alesu in Neoplant'a, fiindu cá terminulu legalu de 30 zile pentru presintarea protestelor a espiratu degiá. — Presiedintele curtii de contabilitate cere se i-se tramita actele dietali in doue esemplarie. — Se decide. — Dupa ace'a se presinta mai multe petitiuni, cari se transpunu comisiunii petitiunarie.

Presiedintele anuncia, cá d'intre membrii comisiunii verificatorie sunt numai 6 presinti; dreptu-ace'a propune a se alege duoi membri suplenti. — Colom. Ghyez y propune, ca membrii absinti ai comisiunii d'in cestiune se se conchiame la Pest'a pre cale telegrafica. — Se primesce.

La ordenea d'ilei urmeza discussiunea a sup'ra bu-getului camerei. Pentru lun'a lui septemvre, in care de-putatii n'au primitu diurne s'au preliminaru 7119 fl. 33 cr., éra pentru octomyre 253.643 fl. 8 cr. — Balt. Ha-lász propune, ca deputatii se primesca diurne si pentru lun'a lui sept. — Presiedintele, provocandu-se la sulu 172 d'in regulamentulu camerei, nu pote privi de legalu amendamentulu vorbitoriului antecedente. Ludovicu Csernátony se alatura cátra opiniunea presiedinte-lui. — Bugetulu se adopta cu preliminarulu comisiunii economice.

Se punu in desbaterea camerei proiectulu de con-clusu alu ministrului justitiei, Balt. Horváth, relativu la esmiterea unei comisiunii, constatatoria d'in 20 mem-bri, pentru statorirea numerului si resiedintiei tribunale-loru de prim'a instantia, si proiectulu de conclusu alu deputatului Sigismundu Popu, relativu la esmiterea unei comisiunii de 27 membri totu pentru scopulu mai susu indicatu, carea va avé se considere, mai alesu in Transilvani'a, raportele de populatiune si natiunalitate. — Dupa una discussiune scurta, camer'a adopta projec-tulu de conclusu alu ministrului.

La desbaterea speciale, Lud. Mocáry doresce,

ca comisiunea cestiunata se consiste d'in 30 membri, si se nu i-se impuna, a-si presintá elaboratulu in 15 d'ile, ci „in tempu cátu se pote mai scurtu.“ — Ministrulu Horváth acceptéza modificatiunea d'in urma, inse doresce, ca comisiunea se consiste d'in 25. membri. — Proiectulu se admite cu aceste modificatiuni, si alegerea comisiunii se defige pre siedint'a de sambeta (29. oc-tomyre).

Ministrulu financiiloru, Carolu Kerkápolyi presinta camerei bugetulu pentru anulu 1871, in care perceptiunile ordinario sunt specificate la 159,136.530 fl., cele extra ordinario la 15,030.252 fl., prin urmare, percep-tiunile totale facu 174,166.788 fl.; erogatiunile, necompu-tandu-se aci quot'a cu carea are se concurga Ungari'a la spesele comuni, sunt preliminaru la 162,134.632 fl., d'intre cari 143,386.745 fl. sunt ordinario, si 18,747.891 fl. extra-ordinario; deci perceptiunile ordinario preliminaru intrecu cu 15,749.791 fl. erogatiunile ordinario preliminaru, carea suma se va intrebuintiá spre acoperirea quotei pentru erogatiunile comuni ordinario. La casu, candu quot'a acést'a va fi totu atátu de mare, ca si cea d'in anulu curinte (1870), deficitulu ce apare in erogatiunile ordina-rie se urca la 6,175.413 fl. — Cátra acestu-a se mai adauge deficitulu de sub rubric'a extra-ordinariului in suma de 5,630.344 fl., prin urmare, deficitulu preliminaru pentru anulu 1871 face 11,805.757 fl.

Albertu Németh observa, cá registrulu bugetului presintatu e de unu volumu cu multu mai micu de cátu celu d'in trecut; deci oratorulu e ingrigitu, cá acestu bugetu nu va fi atátu de detaiatu precum s'ar recere, d'in care cauza propune, ca camer'a se enuncie conclusulu, cá pre venitoriu ministrii sunt indetorati a presintá camerei de tempuriu registre detaiate despre bugetele lor, d'im-preuna cu motivárele necesarie. Totu-odata invita camer'a a pune, cátu mai curundu, la ordenea d'ilei amendamen-tulu deputatului Franciscu Deák despre reducerea per-sonalului de la administratiunea centrale, presintatu inca in lun'a lui ianuaru a. e.

Presiedintele spune, cá registrulu bugetului se va tipari si impartí intre deputati; totu-una-data intrebá camer'a, candu voiesce se puna la ordenea d'ilei susu mentionatulu amendamentu?

Col. Ghyez y observa, cá deputatulu Deák si-a presintatu amendamentulu s'eu in sesiunea trecuta, prin urmare acelu-a nu se mai pote pertratá in acést'a sessi-une, ci daca deputatulu Németh doresce ca acestu amendamentu se se puna in discussiunea camerei, atunci se luá presinte de nou in scrisu.

Alb. Németh primesce de alu s'eu amendamentulu lui Deák care se va tipari si impartí intre deputati.

Urmeza la ordenea d'ilei proiectulu de lege despre abrogarea pedepsei corporali. Se scie, cá acelu-a fú tra-misu degiá de doue ori camerei magnatiloru; in urma, magnatii adoptara proiectulu, inse cu modificatiunea, ca nesecutarea legi se se conditiuneze de la reorganizarea tribunaleloru de prim'a instantia. — La propunerea comis-iunii centrali, modificatiunea camerei magnatiloru se respinge unanimu si fara neci una dezbateru; prin urmare proiectulu se retransmisi éra si nemodificatu camerei mag-natiloru.

Dupa ace'a se alegu comisiunile: de imunitate, petitiunaria, pentru controlarea socotelorulu si pentru cálice ferate. — Resultatulu alegeriloru se va publicá in siedint'a prossima (28. oct.).

La intrebarea, daca au se se alega de nou si comis-iunile de specialitate (anchet'a pentru banca, apoi comis-iunile: pentru statorirea emblemei unguresci, pentru con-sultarea a sup'ra proiectelor de legi relative la instru-ctiune, pentru cercetarea fondului religiosu, etc.), se escá una discussiune mai lunga, fara ca se se fia potutu aduce vre unu conclusu in acést'a privintia.

Siedint'a se inchiaia la 1¹/₂ ora d. m.

Siedint'a de la 27. oct.

Presiedinte: P. Somssich. Notariu: Ales. Bujanovics. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: Eöt-vös, Horváth, Gorove, Bedekovics si Szlávy.

Dupa autentizarea procesului verbalu alu siedintiei de ieri, si dupa presintarea mai multoru petitiuni, cari se transpunu comisiunii petitiunarie, se publica resultatulu alegeriloru de ieri, conformu carui-a in comisiunea de imunitate s'au alesu: Vincentiu Bogdánu, P. Hoff-

mann, Ios. Iusth, Leonhardt, b. L. Simonyi, Tomassich, D. Török, Georg. Urbázy, Em. Hodossy si Aristidu Mátyus.

In comisiunea petitiunaria s'au alesu: Fr. Vay, Acatiu Barcsay, A. Bogyó, Ioanu Brezovay, Ios. Dienes, Fr. Fillenbaum, C. Fabrizius, Val. Császár, Ign. Hajdu, Fr. Eitel, Mich. Orosz, Sim. Filippovics, Carolu Stoll, Ladisl. Szögyényi si Macsimil. Úrményi.

In comisiunea pentru căile ferate s'au alesu: Paulu Daniel, Fran. Házmán, b. Gabr. Kemény, Ladisl. Korizmicz, Rudolffu Latinák, P. Muzslay, I. Paczolay, Ladisl. Róth, c. Ladisl. Pejacsevics, Acatiu Petrovay, b. Podmaniczky, Edmunda Szeniczay, Ernestu Simonyi si c. Ferd. Zichy.

In comisiunea pentru controlarea socotelor s'au alesu: Paulu Madocsányi, Miroslavu Kraljevics, Lud. Plachy, Virgilu Szilágyi si Stanislau Dezsó.

La ordinea dllei ar' avé sè urmeze discussiunea asupra proiectului de concludu alu deputatului Ernestu Simonyi, inse, de ora-ce ministrulu presiedinte e absente, propunatoriulu invita camer'a a améná desbateru numitului proiectu, pâna candu va fi presinte c. Iul. Andrásy. — Se decide.

Se pune in desbateru camerei cestiunea, daca au sè se alega de nou séu nu comisiunile de specialitate. Dupa una discussiune scurta se decide, ca acelea sè nu se mai alega de nou.

Paulu Ordódy relateza, ca comisiunea verificatoria a verificatu definitiv alegerea deputatilor: Ignatiu Helfy, Tom'a Vécsey, c. Adamu Vay, Antonu Lászlófy si Iosifu Zsámbokréthy, éra a deputatului Aloisiu Degré pre langa rezervarea termenului legale de 30 zile, pentru presinterea protestelor ce s'ar' face contra ei. — Deputatii verificati definitiv se impartu in sectiunea a nou'a.

Dupa ace'a urméza discussiunea a supr'a statorirei ordinii dllei pentru sedinti'a venitoria.

Sedinti'a se inchiaia la 11¹/₂ ore a. m.

Cuventarea P. S. Sale parintelui Arciepiscopu si Metropolitu Andreiu baronu de Siagun'a

(tienuta la deschiderea congresului nationalu besericescu d'in Sabiu.)

(Fine.)*

Si tocma pentru aceaste adevéru, Metropoli'a nostra cu tote Besericele ei are pace, zidindu-se si amblandu in frica' a Domnului si se imple de mangaiarea Duhului Santu.

Candu mi-infatisiediu, ca tote parochie d'in Metropoli'a nostra nationala romana au tienutu in anulu acestu-a, in ordinea cea mai buna, sinode parochiali, si intrinsele au constituitu si regulatu trebele lor besericesci si fundatiunali, avendu indreptariu statutulu organicu elaboratu si prescisu de Congresulu nostru besericescu d'in anulu 1868, si sanctionatu de Majestatea Sa Regele nostru in anulu 1869, si acestu Statutu organicu este effnulu sinoptic alu Bibliei si alu cannelor besericesci, ore nu afiru unu adevéru constatatu, ca Besericele d'in Metropoli'a nostra au pace, zidindu-se si amblandu in frica' a lui Ddieu si se imple de mangaiarea Duhului Santu?

Candu mi-infatisiediu, ca tote protopresbiteratele d'in Mitropoli'a nostra au tienutu, in anulu acestu-a, in ordinea cea mai buna, sinode protopresbiterale si intrinsele au constituitu si regulatu trebele besericesci, scolari si fundatiunali ale protopresbiteratoru lor, ore nu afiru unu adevéru constatatu, ca Besericele d'in Metropoli'a nationala romana de relegea ortodosa d'in Ardelu si Ungaria au pace, zidindu-se si amblandu in frica' a lui Ddieu si se imple de mangaiarea Duhului Santu?

Candu mi-infatisiediu, ca tus-trele eparchiele sufragane ale Mitropoliei nostre au tienutu, in ordinea cea mai buna, in primaver'a anului acestu-a, la Dominec'a Tomei, sinode eparchiali, pre bas'a acelu-a-si Statutu organicu alu Mitropoliei nostre si intrinsele facare independentu s'au constituitu si au regulatu trebele sale eparchiali besericesci, scolari si fundatiunali cu asediarea ocarmuirei eparchiali administrative si judiciarie, ore nu afiru unu adevéru nedisputaveru, ca Besericele d'in Metropoli'a nostra au pace, zidindu-se si amblandu in frica' a lui Ddieu, si se imple de mangaiarea Duhului Santu?

Candu, in fine, mi-infatisiediu, ca congresulu acestu-a nationalu romanu besericescu, care este reprezentantia intregi provincie metropolitane a Romanilor de relegea gr. orientale d'in Transilvania si Ungaria, s'a compus de barbati de incedere in urm'a alegierilor directe d'in partea clerului si poporului credintiosu spre acelu scopu, ca edificiuu spiritualu alu Mitropoliei nostre sè-lu severisesea si sè-lu coversiesca prin punerea petrei de inchiaiare, adeca prin alegerea membrilor clericali si mireni la consistoriuu metropolitau, care are sè fia organulu supremu administrativu si judiciaru pentru trebele beseri-

cesci, scolari si fundatiunali d'in Metropoli'a nostra intre-ga, ore nu afiru eu unu adevéru nedisputaveru, ca tote besericele d'in Metropoli'a nostra au pace, zidindu-se si amblandu in frica' a lui Domnedieu, si se imple de mangaiarea Duhului Santu?

Intre astu-feliu de impregiurari interne besericesci, plne de mangaiare sufletesca, salutu eu pre Fratiele Vostre ca pre deputatii si reprezentantii intregului cleru si poporu credintiosu d'in metropoli'a nostra nationala romana, dicundu-Ve cu Apostolulu Pavelu: „Cele ce sunt ale pacii si cele ce sunt spre zidirea unui altui a, acelea sè urmati, ca Domnedieu pacii sè fia cu voi cu toti!

Eu, candu amu spus, ca besericele nostre au pace, amu intielesu ace'a pace, carea este urmare a multumirei clerului si poporului nostru credintiosu cu statutulu organicu; asié dara amu intielesu acésta pace, dara n'amu intielesu pacea, carea o dá lumea. Christosu inca au cunoscutu lumea, si scia ce pace dá lumea, pentru ace'a, la inaltierea sa la ceru, au disu apostolitoru s'i: „Pace lasu voe, pacea mea dau voe, nu precum lumea dá, dau eu voe pace*)." — Cátu de mare valoare a pus Mantuitoriuu pre pace, si pre facatorii de pace, se vede de acolo, ca elu pre facatorii de pace i numesce fericiti si fii ai lui Ddieu, dicundu: „Fericiticele facatorii de pace, ca acei-a fii ai lui Domnedieu se voru chiamá.**)" Asié dara, si sub cuvintele, c: cari v'amu salutat pre Fratiele vostre, dicundu-ve: ca cele ce sunt ale pacii, si cele ce sunt spre zidirea unui altui-a, acelea sè urmati, ca Ddieu pacii sè fia cu voi cu toti, amu intielesu si intielegu eu si acum, nu pacea, ce'a ce o dá lumea, ci pacea, carea se descepta in inimele clerului si poporului credintiosu d'in multumirea cu statutulu organicu alu Mitropoliei nostre, adeca pacea spre zidirea unui altui-a, ca asié Ddieu pacii sè fia cu noi cu toti, cei ce suntem aci adunati in congresu, si cu cei ce-i reprezentamu aci, si asta di indrepta privirile lor spre noi d'in departare.

Problem'a congresului este: 1) ingrigirea pentru sustinerea libertatii religiozari si a autonomiei besericele romane ortodose; 2) regularea si conducerea tororor trebelor besericesci, scolari si fundatiunali; 3) alegerea acesorilor consistoriuului metropolitau.

Acesta afaceri congresuali se voru deslegá spre multumirea pacii spirituali a intregului cleru si poporu d'in Mitropoli'a nostra, daca se voru tractá dupa liter'a si in spiritulu statutulu organicu, care cuprinde in sine sim-burele unoru adevéru luate d'in cartea vietiei — d'in convingeri civilisatorice — d'in convingeri scientifice, prin urmare, d'in convingeri, cari stau pre inaltimea unei cultu-purificate, si asié stau mai pre susu de ori ce esperimente, cari duc pre terenu nesiguru si alunecosu.

Deci, Fratiloru, pasiti cu frica' a lui Ddieu, care este inceputulu intieptiunii, pasiti cu credintia si cu dragoste [a deslegarea norocosa a afacerilor congresuali, si prin ace'a dati documentu evidentu, ca suntetu sarea Mitropoliei nostre, ca suntetu lumin'a metropoliei nostre, si ca suntetu ca si cetatea ace'a carea, standu pre verfulu dealului, se vede d'in departare, si pre carea nici ceti'a, nici negura cea mai intunecosu nu o pote intunecá d'ina-intea ochiloru omenesci!

Pre langa care, congresulu nationalu besericescu alu romanilor de relegea greco-rosaritena d'in Ungaria si Ardealu, conchiamatu, dupa sunetulu § lui 152 alu statutulu organicu, pre 1/18 Octobre 1870, lu dechiaru prin acésta de deschisu. Aminu.

Sigetulu-Marmatiei, oct.

Onorable Redactiune!

Veti fi avendu cunoscentia despre esistentia nominala a societatii de lectura a Romanilor d'in Maramuresiu. Infintiatu in 1867, in urm'a laudabililoru nesuintie ale dloru Michaelu Pavelu, dr. Ionu Mihali, s. a., acésta reuniune éra chiamata a fi forulu comerciului ideoloru si fapteloru nationali, pentru Romanii de la sorgentele Tisei. Implenitu-si-a ea, pâna acum, acésta nobile missiune? E greu a respunde cu da. Desfintandu-ni-se inse preparand'a, importantia societatii nostre de lectura incepú sè preocupe de nou animele Romanilor mai petrunsi de consciintia detorintelor lor de romani. Drep-tuce, intruniti in 12. oct., in Sigetu, in locuintia dlui Dr. Ionu Mihali, cei mai multi d'in membrii societatii d'in cestiune tienura adunare generale, sub conducerea dlui M. Pavelu, fostu presiedinte in trienniulu espiratu, fiindu secretariu dlui dr. I. Mihali.

Una adunare generale a unei societati romane de lectura, chiamata a desceptá vietia si a respandí cultura nationala in fiii natiunii romane, este unu actu destulu de momentosu pentru a fi desfasuratu pre scen'a publicitatii romane. Asta convictiune m'a indemnatu sè ceru una picu de spatiu, in colonele acestui romanescu diurnalu, pentru una scurta dare de séma despre adunare generale a societatii nostre de lectura.

Éra pre la 5 ore d. m., candu dlui presiedinte, rostindu una cuventare bine sentita si amesurata ocaziunii, deschise sedinti'a, in presentia unui publicu, nu potu

dice numerosu, dar' destulu de consciu pentru a poté precepe marimea chiamarei societatii nostre si pentru a poté inlesni implenirea destinataru ei nationali. Dlu presiedinte accentuá impregiurările vitrege, intre cari acésta reuniune s'a nascutu si traiesce; indicá detorintiele, ce ea s'le-a impusu, in favorea cultuerei si progresului Romanilor d'in Maramuresiu; luminá terenulu, pre care d'ins'a are sè se misce si, in fine, o invitá a se reconstituí, conformu statutelu ei, alegundu si noui oficiali.

Dlu dr. Ionu Mihali fece istoriculu desceptarei Romanilor d'in Maramuresiu, descriindu, cu colori viue, pucinetatea conquistelor, ce spiretulu intereselor nostre nationali s'le-a potutu face in midiu-loculu nostru. In respectulu nationalu, noi amu remasu departe, in detrutulu fratiloru nostri d'in provincie sorori, — dicea, cu dorere, dlu oratoru; nu intardia inse d'a adauge, ca geniulu nationalitatii romane este degiá cu noi, si nu este potere, care sè-lu mai pota esilá d'in midiu-loculu nostru; nu numai potemu sè mergemu inapoi, ci numai inainte! Lasá apoi a se deschide, inaintea ochiloru sufletulu nostru, campulu vastu si fecundu alu missiunii sacre, rezervate societatii nostre de lectura; care va esiste si va lucrá in via' Romanismului, — dicea dlu Mihali, — chiaru si in casulu celu mai tristu, candu indiferentismulu condamnabilu ar' reduce, la doni séu trei, numerulu membriloru ei. D'insulu are inse incedere in zelulu Romanilor d'in patri'a lui Dragosiu si, d'in acestu motivu, i-invita a se intruní si a dá concursulu loru spiretuali si materialu pentru binele si progresulu poporulu romanu.

Procedendu-se la reconstituire, s'au alesu unu comitetu de 15 insi (destinatu a esecutá conclusele adunari-loru) si, d'intre acesti'a, de presiedinte alu societatii (dupa renunciarea dlui vicariu M. Pavelu) dlu Ionu Iurca, binemeritatu romanu si proprietariu d'in Calinesci; de vice presiedinte dlu Ionu Popu, protopopu; de bibliotecariu dlu Ionu Búsftia, profesor; de preceptoru dlu Vasile Iodiana, preutu; de controloru dlu Ionu Popu, profesor; de advocatu dlu Sigism. Ciple, vice-fiscalu comitatensu; de secretariu Simeonu Botizanu.

Urmá conscrierea membriloru pentru an. venit. Se insinuara de membri fundatori, pre 10 ani, cu câte 10 fl., la anu, DD. Petru Mihali, deputatu dietalu, Iuliu Vintiu, jude cercualu, si dr. Ionu Mihali, advocatu. DD. Michaelu Pavelu, Vasile Mihalea, protopopu, si altii se fecera membri ordinari, parte primari parte secundari, pre trei ani, cu câte 5 si 3 fl. la anu.

Avendu locu, intre ocupatiunile societatii, si lecturele salutarie, Simeonu Botizanu fu invitat a si-cetí discursulu séu, intitulatu: „Doue dieci si doui de ani d'in vietia Romaniloru ciscarpatici.“ Elu ni presentá mai multe fenomene observate, dela 1848 si pâna asta-di, pre campulu vietiei nostre nationali. — La propunerea dlui vicariu Mih. Pavelu, adunarea decise unanimu, ca acelu discursu sè se tiparésca cu spesele societatii.

S'a constatatu, in fine, d'in mai multe parti, necesitatea unui organu romanu de publicitate*) care, aparendu in Sigetu, sè cuprindia si represente, afara de causele generali nationali, in una mesura mai estinsa, trebuintiele si interesele nostre locali nationali, cari desaparura mai cu totulu pâna acum, in faci'a intereselor si causeror sustinute si propagate prin cele 2—3 foie magiare, ce aparu aci, in Sigetu. Ide a acésta, propria a dlui dr. I. Mihali, fu salutate cu caldura unanima; si realizarea ei nu misepare a fi tocmai imposibile, mai alesu, de-ora-ce societatea nostra de lectura si-a impusu oblegamentulu d'a spriginí sigarantá esistentia unei asemene intreprinderi atátu de salutarie pentru noi, precum ar' poté sè fia una foia romanésca, destinata a vindecá d'aci, de la isvoru, ranele ce ni le infigu intrigele straine si, in mai mare parte, ignorantia si indiferentismulu nostru propriu. Vedremo!

Inaiute d'a se incheia sedinti'a, dlu dr. Ionu Mihali oferí societatii ospitalier'a sa locuintia, pentru tienerea adunariilor, pâna ce d'ins'a va fi in starea d'a si-poté conduce unu localu propriu. Adunarea primi, cu multiamita, ofertulu generosu. Comitetulu societatii si-va tiené in fia-care triloniu adunările; totu elu va deñge terminulu adunarei generali d'in anulu venitoriu.

Dée ceriulu, ca frumosulu nostru inceputu sè nu fia frate de cruce cu foculu de paie

Economicu.

Sistemele de agricultura la Romani.**)

In urmatoriele s're vomu calculá incátu se suie intretinerea vitelor cornute si câtu i constá economului diu'a de lucru cu animale; de alta parte vomu specificá cheltuiiele pentru intretinerea vacelor si folosulu ce aceste potu aduce economului.

Amu disu mai susu, ca la una mosia de 100 jugere ni ajungu 8 vite de jugu, si a numa 6 boi si 2 cai; éra

*) Salutamú d'in inima ide'a si dorimu ca sè se pota realizá câtu mai curendu in interesulu causei romane.

Red. „Fed.“

***) Vedi Nr. 89, 90, 91, 93, 100, 101 si 103 ai „Fed.“

*) Ioanu XIV, v. 27.

**) Mateiu V. v. 9.

*) Vedi Nr. trecutu alu „Fed.“

la aceste animale ni trebuiesc 2 argati si 1 vizitlu (cocieriu).

Intretinerea unui jugu cu 4 boi.

10 ⁰ / ₁₀ interesele capitalului, cu care s'au cumperatu boii	32 fl.
5 ⁰ / ₁₀ scadiementulu capitalului in totu anulu Chiri'a seu arend'a grajdului pre anu pentru 4 boi	16 "
Luminare, medicamente, etc.	20 "
Intretinerea jugurilor, tiesele, perie, etc.	6 "
Intretinerea instrumentelor	4 "
	6 "

Nutrementulu.

Amu luat ca de ajunsu pentru fiecare vita câte 114 centenarie nutretiu pre anu; asié dara pentru $4 \times 114 = 456$ cent., d'ntre cari a 4-a parte (adeca 114 cent.) se id ca paie de asternutu; tote aceste facu in bani, dupa calcululu nostru luat la pretiurea fenului

Sare pentru 12 lune (câte una cupa seu oca la luna)

Intretinerea servitoriului seu argatului la anu

Sum'a cheltuieloru la 1 jugu cu 4 boi

Una jugu cu 2 boi are cheltuielile numai pre diumetate, afara de argatu, care se gasesce mai estinu decatu la 4 boi; noi lu punemu deci cu 80 fl. la anu; in suma

Intretinerea a 2 cai.

10 ⁰ / ₁₀ amortisarea capitalului (1 calu cumperatu cu 100 fl.)	20 fl.
10 ⁰ / ₁₀ interesele baniloru	20 "
Arend'a (chiri'a) grajdului	6 "
Luminatu, medicamente, potcovitu, hamuri, curele, etc.	10 "
Intretinerea instrumintelor	12 "
Intretinerea vizitului (cocierului) pre anu	110 fl.

Nutrimentu.

Ordiu seu ovesu, 40 cubule seu 160 banitie mari	140 fl. — cr.
Fenu si paie pentru nutretiu si asternutu	35 " — "
Sare, 5 cupo	50 "
Sum'a 353 fl. 50 cr.	

Recapitulatiune. Dupa experientiele facute, s'a aflatu ca boii potu se lucreze in decursulu anului 220—260 zile, deci in calculu diametralu 240 zile. Daca impartimu sum'a cheltuieloru pentru jugulu cu patru boi (575 fl. 20 cr.) cu sum'a zileloru de lucru (adeca 240 zile), apoi resulta ca una zi de lucru cu 4 boi ni costa 2 fl. 40 cr.; era una zi de lucru cu 2 boi (317 fl. 60 cr.): $240 \text{ zile} = 1 \text{ fl. } 32 \text{ cr.}$ Carii potu se lucreze in decursulu anului 250—270 zile, in calculu diametralu 260 zile, deci diu'a de lucru constâ (353 fl. 50 cr.: 260 zile) 1 fl. 36 cr. la una trasura cu doi cai. Este de observatu ca carii sunt totu-de-un'a mai scumpi, sunt supusi mai multoru bole si, in urma, dupa-ce nu se potu intrebuintia, nu mai au nece unu pretiu. D'in caus'a acestui riscu, se intrebuintieza la mosie mai vertosu boii, de-si sunt mai moi in lucru decatu carii.

Dar' pre langa ace'a, ca mosia e asigurata in privintia lucrului cu jugulu in unu pretiu moderatu, se mai casciga de la aceste animale si balegariu, care vine in folosulu mosiei si cu carele ar' trebui se scademu pretiulu zileloru de lucru. A nume, cantitatea balegariului ce lu cascigamu de la vitele de jugu este: la 6 boi se da ca nutretiu, calculandu-se câte 114 centenarie pentru fiecare bou, $114 \times 6 = 684$ cent. la doi cai, calculate tote in pretiu de fenu

Dupa experientiele barbatiloru practici si cu sciintia in afacerile agriculturii, s'a constatau, ca cantitatea balegariului se immultiesce de 2.3 ori pre catu e cantitatea nutretului redusa la pretiulu fenului, si acesta immultire se efectuesce prin udulu animaleloru, etc.

Dupa acasta calculare, mosia nostra ar' casciga, si a nume:

de la 6 boi, $684 \times 2.3 = 1573.2$ cent.

" " 2 cai, $170 \times 2.3 = 291$ "

Cu alta ocaziune am memoratu, ca balegariulu vite-loru de jugu nu se pote pune totu in folosulu mosiei, ca-ai escrimintele ce se perdu, fiindu animalele la lucru si pre drumuri, sunt forte insemnate; acasta perdere, dupa experientiele facute, se calculeza la $\frac{1}{3} - \frac{1}{2}$, si asié cantitatea adeverata a balegariului de la vitele nostre de lucru ar' face numai 932.1 seu, celu multu, 1243.8 centenarie.

Am disu mai inainte, ca economulu d'in acasta regiune nu pote concurge in productiunea cerealeloru cu economii d'in regiunea I; prin urmare elu are detorintia a sporu venitulu mosiei sale pre alte cali, si acasta se pote mai alesu prin tineria de animale de soiu bunu;

deci, in urmatorele sfre vomu face calcululu intretinerii vacelor si vomu areta si folosulu ce ni lu potu aduce.

Intretinerea unei vaci.

10 ⁰ / ₁₀ interesele capitalului de cumperare (1 vaca: 60 fl.)	6 fl. — cr.
Chiri'a (arend'a) grajdului	2 " — "
Luminatu, medicamente, tiesele, lanturi, etc.	1 " 75 "
Lef'a argatului (luandu ca unu argatu pote grigi de 13—15 vaci)	5 " — "
Nutretiu preste totu anulu	85 " — "
Sare	— " — "
Sum'a cheltuieloru	100 fl. 75 cr.

Venitulu.

500 cupe a 15 cr.	75 fl. — cr.
Viteliulu	10 fl. — cr.
Balegariulu, 230 cent., a 8 cr.	18 fl. 40 cr.
Sum'a venitulu	103 fl. 40 cr.

Subtragandu d'in sum'a venitulu sum'a cheltuieloru (103 fl. 40 cr. — 100 fl. 50 cr.) resulta 2 fl 90 cr. venitu curatu de vaca. In acestu venitu s'a computatu si balegariulu, inse economulu doresce ca balegariulu se se omite d'in socotela. De altmintrea, economulu dibaciu si pote immultu venitulu, alegandu si crescandu rase de animale renumite in privintia frumsetiei, cari sunt mai pretiuite, si, mai alesu, in privintia productiunii de lapte, ca-ai una vaca de rasa buna, nutrita dupa calcululu nostru, pote da si 1000 cupe de lapte, ba sunt vaci, cari dau chiaru si 1600—2000 cupe lapte. Apoi se intielege ca-ai cu catu una vaca e mai lactosa, cu atatu e mai banosa. Afara de acasta, in tineria aproape de orasie, laptele are multu mai mare pretiu; prin urmare venitulu economulu inca se sporesce.

Amu luat ca numai pretiulu scadiutu, pre care lu potemu casciga si atunci, candu amu face d'in lapte unu seu brandia.

I. Chitu.

(Va urma.)

VARIETATI.

*(Sciri placute.) In scaunulu Sabisiului, in Transilvania, unde jupanulu Hontiu, aflandu-se in enorme minoritate, predomine totu-si secle intregu a supra-marei majoritati romane, astadi s'a intorsu rota si s'a intorsu spre dreptate si in radiatoru celu naturalu. Cu ocaziunea noveloru alegeri de membri ai comitetulu scaunulu, tineri cu capetulu lui septembrie a. c., Romanii, adeca marea majoritate a imporatiunii scaunulu, alesera pre omenii sei de incredere, firesce, totu conformu majoritatii, dar' drepti si ecuitabili, precum sunt d'in fire Romanii, alesera dupa proportiune si d'ntre Sasi 26 insi. Cu tote aceste, secularii sumutatori ai Sasiloru, in locu de a se areta multumiti recunoscundu nobil'a portare a majoritati romane, incepura a turbura spiretele cercandu a face galeeva, dar' staruintele loru pornite d'in neccurate indemnuri remasera indiesertu, ca-ai Sasi cu mintea sanetosa, condusi de cate-va capete luminate, ce le au in Sabisiu, apretiuindu adeverata stare a lucruriloru si petruindu nitielu, cu ochiulu mintii cercuspecte, chiaru si sub velulu viitoriului, n'au vrutu se asculte de acei sumutatori egoisti, — cari incepusera a infecta si press'a nemtiesca usioru infectabila, — ci se dederu dupa peru, acceptandu nou'a situatiune, multumindu se cu rolulu ce li compete. Pre bine asié, ca-ai numai asié Romanii, nitandu nedreptatirile trecutulu, voru considera pre Sasi ca pre fratii loru, daca acesti-a voru rumpe-o cu politic'a cea vechia, de trei ori afurisita. Fia convinsi Sasi, ca majoritatea romana nu va abusa de situatiune, nu va tinda a oprime, neci a despoia, cu atatu mai pucinu va aluneca candu-va la infernal'a apucatura de a falsifica pre secle inainte, acte si documinte publice. Nu, si era nu, ca-ai Romanii, d'in amara experientia, cunoscu mai bine funestele urmari a le nedreptati, decatu ca ei se alunece a o practica, spre dejosirea propria si spre stricarea altoru-a. — Daca Romanii de prin scaunele sasesci ajungu a-si reocupa locul loru si incepu activitatea de factori adeverati, este pentru ca in Transilvania scaune sasesci nu existu, ci existu numai scaune sasesci-romanesce, cu majoritate pretotindenea romanesc, precum nu existu comitate unguresce, ci numai orasie si scaune securesce, tote cele-lalte parti sunt romanesce, se pote dice curatu romanesce, prin urmare „jupanulu Hontiu“ si „jupanulu Pistu“, au se se lapede de vechia deprindere, se desbrace vechia rugina si er'a cea noua se se inaugurede cu „fratele Hontiu“ si „fratele Pistu“: atunci imparechiarile voru disparé si pacea va domni, dar' pana atunci ba, si era ba. Ast'a se si o insemne bine respectivii. — Dupa acasta diversiune, — de altmintrea pre necesaria, — avemu se mai inregistramu, ca in zilele trecute, in urmare provocarii comitelui, numitu sasescu, se fece alegerea Oratorulu scaunulu in Sabisiu, si se alese unu cetatianu romanu, D. Sticlaru (Üveges), celu d'antain romanu in acestu postu, in scaunele de pre fundulu regescu.

Ungurii d'in Sabisiu dederu unu balu intru onorea

honvediloru cari, cu privilegiulu exercitiiloru de toamna, petrecusera acolo vre-o 10 zile; romanii inse toti se abtineru de a participa. Nu se supere fratii magiari pentru acasta, ca-ai ce suvenirile unui scurtu trecut, abié de doue dieceni, sunt mai triste decatu ca se pote fi atatu de curendu uitate, si numele de honvedi le resuscita, apoi romanulu tiene minte. Asemene la concertulu datu de Sasi pentru ranitii prussiani, neci unu romanu n'a participatu. Bine au facutu romanii d'in Sabisiu, pentru ca acei prussiani selbateci nu representedia neci o idea mai innalta civilisatrice, ci numai grosulu egoismu nemtiescu si poterea bruta, precandu sor'a nostra cea mai mare, Francia, au mersu pururea inainte, portandu steagulu libertatii si alu civilisatiunii, ea, cea d'antain, a infrantu feudalismulu, despotismulu, a proclamatu dreptulu omului, a propagatu sacralu principiu de libertate, ecualitate si fratietate; d'ins'a a aretatu calea desjugarei poporeloru, d'ins'a cu scumpu sangele seu a liberatu natiunea romana d'in ghiarele moscovitului, i-a ascuratu existintia, a liberatu si uniu Itali'a, sor'a nostra, — si credemu in Ddieu, pentru ca credemu in libertate si in progressulu omeniei, ca totu d'ins'a va scote-o la cale a se consolida libertatea generala in Europa. — Bine a facutu dar' sabesianii.

Onore barbatiloru, cari au inim'a de a professu convictiunile sale! Avemu trebuintia, negresitu, de cultura, sciintie, — dar' mai multu decatu de aceste, avemu trebuintia de acea taria sufletesca carea, dupa usulu vulgaru, in tote limbele europene se numesce „caracteru“, apoi firesce ca noi intielegemu aci si celu politicu.

Fratele Tóderu.

*(Concursu.) Unu ajutoriu de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu sedalu de meseria, d'in lips'a de concurenti, aflandu-se in vacantia, pentru conferirea aceluia, conformu conclusului adusu in siedintia de astadi a comitetulu Asociatiunii transilvane, se publica prin acasta concursu cu terminulu pana in 1 decembrie c. n. 1870. Concurentii la numitulu ajutoriu au a-si asterne la acestu comitetu, pana la terminulu susu-indigitatu, recursele loru prevedute cu atestatu de botezu, cum si cu atestatu demnu de credintia despre invetiarea respectivei meserie asié, catu se-o pote porta de sine. D'in siedintia extraordinaria a comitetulu Asociatiunii transilvane, tinuta la Sabiu, in 14 octomvre, 1870.

*(Congresulu catholiciloru) magiari s'a deschisu mercuri in 26 l. c. prin una cuventare solemn, tinuta de primatele Ungariei, prin carea salutá mai antainu pre membrii congresulu, defasira apoi misiunea si scopulu adunarii de a organiza institutiunile de autonomia ale bisericei catolice, de a garanta si ascuru libertatea religiunii, administrarea averei bisericesce si independintia in baserica si scola. — Dupa acasta s'a alesu una comisiune pentru verificari constatatoria d'in patru membri mireni si doi bisericesci. Presedintele inchide apoi siedintia, provocandu pre membri, a-si predá credentiale comisiunii verificatorie. Siedintia viitoria constitutiva se va conchima indata-acei comisiunea verificatoria va raporta despre lucrurile sale. — Santia sa episcopulu Oradei-Mari, d'impreuna cu canoniculu Szabó, reprezentantele, precum dice „M. Allam“, alu dieceselor si alu arci-diecesei gr. cat., inca au sositu la congresu. Suntemu curiosi a vedé resultatulu verificarii pretinsului reprezentante care, in contr'a atitudinii intregi provincie romane gr. cat., nu rosiesce de a se infatisia la acestu Congresu atatu de fatalu pentru natiunea si baserica romana gr. cat. Amaru de noi cu omeni ca canoniculu Szabó! Dieu, putina consciintia si multu servilismu au unii d'ntre cei ce aru fi chiamati se implinesca detorintie nationali si mari!

*(Toaletta Eugeniei, odiniora imperatei s'a Franciei.) Diariulu „Rappel“ descrie odale imperatei Eugeniei d'in Tuilerie, precum si preparativele pentru toalet'a ei. Vestmintele formeza una institutiune intrega, dice mentionat'a foia; ele cuprindu incaperi estinse; giuru impregiuru se afla chilie pentru cusetorese; una cale ferata mica raspunde in odaia imperatei. Daca ar' fi fostu si armata asié bine organizata, ca requisitele de toaletta ale imperatei, atunci Francia nu ar' fi ajunsu in situatiunea de astadi Inse pote ca Ddieu voiesce se invetie pre popore prin cercetari grave, ca imperatii si regii au fostu si sunt totu-de-un'a oprimatorii dreptatii si ai moravuriloru bune. Candu se voru gata ore experientiele triste a le poporeloru? Seu dora sunt si esceptiuni, de esemplu, divulu Trainu intemeiatorulu coloneloru romane in Orientulu Europei. In totu casulu, esceptiunile sunt forte rare.

*(Necrologu) Julian'a Rednicu nasc. Sierbanu, socia Dni Gabriele Rednicu, parocu si protopopu romanu in Oradea-Mare, repausa in 22. octobre a. c. demanetia la 9 ore, in anulu 50. alu vietiei, si 33. alu casatoriei sale fericite. Doiosulu socu, filii si fiile sale, rudeniele etc. deplangu pre consort'a credintiosa, pre mam'a buna si pre consangen'a adeverata, era natiunea pre una matrona zelosa si esemplaria. Fia-i tierin'a usiora si memori'a pereuna!

